

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

כניסת השבת 18:48

צאת השבת 20:00

ר"ת 20:53

שיר ליום השבת

שני אחים עשירים לבית משפחת שטראוס התגוררו באמריקה, הם תרמו רבות ליושבים שהוקמו בארץ ישראל. שמו של אחד מהם היה נתן, שתרים את הכסף לבניית העיר נתניה ועל שמו היא קרויה. ראשי הישוב בירושלים תיארו בפניהם את המצב הכלכלי הקשה של תושבי העיר וביקשו מהם לתרום לבנייתו ולהחזקתו של בית תבשיל שבו יאכלו עניי ירושלים. התיאור הקודר נגע ללבו של נתן, בעוד שאחיו סרב להשתתף במיזם החשוב. נתן שיגר את התרומה מכסו, ולאחר מספר חודשים התבשר שהבנין עומד על תילו ושהוא מוזמן להגיע לחגיגות חנוכת הבית ברוב פאר והדר. כשהגיעו האחים לבית התבשיל וראו את מאות העניים, התרגש נתן מאד והביע סיפוק ושיבועות רצון מכך שכספו שימש למטרה נעלה כזו. לעומתו, הביע אחיו שאט נפש למול המחזה. בצאתם מבית התבשיל, מעד נתן במדרגות ושבר את קרסולו. הוא הורץ לבית הרפואה שם אשפזוהו למספר ימים. כשראה זאת אחיו הוא גיחך והפטיר: "זה מה שקיבלת על תרומתך לעניי ירושלים?" עסקיו דחקו בו והוא התארגן לנסיעה, מבלי להמתין עד שאחיו נתן יתרפא. הוא עלה על אוניה וזו יצאה להפלגה. לא עברו קילומטרים רבים והאוניה טבעה... האח שלעה לתורם ולתרומתו קיפח את נפשו באסון.

שני אחים עשירים לבית משפחת שטראוס התגוררו באמריקה, הם תרמו רבות ליושבים שהוקמו בארץ ישראל. שמו של אחד מהם היה נתן, שתרים את הכסף לבניית העיר נתניה ועל שמו היא קרויה. ראשי הישוב בירושלים תיארו בפניהם את המצב הכלכלי הקשה של תושבי העיר וביקשו מהם לתרום לבנייתו ולהחזקתו של בית תבשיל שבו יאכלו עניי ירושלים. התיאור הקודר נגע ללבו של נתן, בעוד שאחיו סרב להשתתף במיזם החשוב. נתן שיגר את התרומה מכסו, ולאחר מספר חודשים התבשר שהבנין עומד על תילו ושהוא מוזמן להגיע לחגיגות חנוכת הבית ברוב פאר והדר. כשהגיעו האחים לבית התבשיל וראו את מאות העניים, התרגש נתן מאד והביע סיפוק ושיבועות רצון מכך שכספו שימש למטרה נעלה כזו. לעומתו, הביע אחיו שאט נפש למול המחזה. בצאתם מבית התבשיל, מעד נתן במדרגות ושבר את קרסולו. הוא הורץ לבית הרפואה שם אשפזוהו למספר ימים. כשראה זאת אחיו הוא גיחך והפטיר: "זה מה שקיבלת על תרומתך לעניי ירושלים?" עסקיו דחקו בו והוא התארגן לנסיעה, מבלי להמתין עד שאחיו נתן יתרפא. הוא עלה על אוניה וזו יצאה להפלגה. לא עברו קילומטרים רבים והאוניה טבעה... האח שלעה לתורם ולתרומתו קיפח את נפשו באסון.

רק אז נראה בגלוי חסד ה' ששמר על נתן שטראוס. הרגל השבורה הצילה אותו ממוות!

מאורה של הפרשה

"אל תקח מאתו נשך ותרבית... וחי אחיך עמך"

מובא בפרקי דרבי אליעזר, שהמלווה בריבית אינו קם בתחיית המתים. וכן מובא במדרש שיחזקאל אמר "בנשך נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה" אמר הקב"ה מי שחי בריבית בעולם הזה לא יחיה בעולם הבא. **בספר 'נחל איתן'** הביא מכאן רמז, שעל ידי שלא תיקח מאחריך נשך ותרבית, "וחי אחיך עמך" תזכה לקום לתחיית המתים יחד עם אחיך. אחד מעשירי העיר פוזנא מת. אותו עשיר היה מלווה בריבית, ואנשי החברה קדישא רצו סכום גדול מאד בעבור קברו. הירושים הרגישו שאנשי החברה קדישא הקפיצו להם את מחיר הקבר בכפל כפליים, על כן הלכו ותבעו למשפט את רבה של פוזנא **האון רבי עקיבא איגור זצ"ל**. כאשר נשאל רבי עקיבא על ידי השופט, מדוע אנשי החברה קדישא שתחת חסותו מקפיצים ליורשי עשיר זה את מחיר הקבר, השיב רבי עקיבא: "אנו היהודים מאמינים בני מאמינים בתחיית המתים. לעתיד לבוא כל מתי ישראל עתידים לקום, לכן אנו לוקחים לכל מתי ישראל מחיר סמלי על הקרקע, שהיא רק לשכירות עד תחיית המתים. אבל אמרו חכמינו ז"ל שהמלווה בריבית לא יקום בתחיית המתים, ונמצא שכעת קונים עבורו קבר זה לצמיתות, ועל כן המחיר הוא כפל כפליים משאר ישראל". השופט קיבל את הדברים וציווה על יורשיו לשלם לחברה קדישא את מלוא הסכום שדרשו.

(לחזות בנועם ה')

"וכי ימוך אחיך... והחזקת בו"

דרך העולם שבשעה שיש צורך לעזור ליהודי, כל אחד שולח אותו לשני הקרוב אליו יותר שיעזור לו, ובכך מנסה להתנער מלעזור. על כן כשהגיעה התורה לפרשת עזרה ותמיכה בעני, היא מדברת בלשון יחיד, להורות שעל כל יחיד ויחיד מוטלת החובה להחזיק בעני ולא לפטור עצמו בכך שאחרים יעזרו לו. (המהר"ם אלשיך)

"ואיש כי לא יהיה לו גואל... ומצא כדי גאולתו"

כאשר האדם נמצא בצרה, הוא צריך ישועה אולם כשהוא רואה שאין לו גואל, אין שום בן אדם שיכול לעזור לו במצוקתו, הוא מסיר בטחונו מבני אדם ושם כל בטחונו בה' יתברך שרק הוא יכול להמציא לו את הישועה, אז "והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו", רק אז הוא ימצא את הישועה שתבוא לו במהרה. (החתם סופר)

"ואבדתם בגויים"

לעם ישראל בגלות יש דין של אבידה, כנאמר "ואבדתם בגויים". הדין בהשבת אבידה הוא שכל זמן שיש באבידה סימנים יש בה דין השבה. מכאן נלמד עד כמה עלינו להיזהר לשמור את הסימנים המייחדים אותנו כעם ישראל לשמור את התורה והמצוות, ונזכה שיתקיים בנו השבת אבידה ונגאל, כשם שנגאלו אבותינו במצרים על שלא שינו שמם, לבושם ולשונם. (מקדש מרדכי)

"ויסרתי אתכם אף אני"

מדוע הכתוב ציין "אף אני"? ביאר 'החתם סופר' על פי המובא בתלמוד: 'אמר רבי מאיר בזמן שאדם שרוי בצער שכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי'. השכינה מצטערת כשעם ישראל בצער. "ויסרתי אתכם אף אני" - גם להקב"ה כביכול יש יסורים מהיסורים שבאים על עם ישראל, למרות שישוריהם באים להם על כך שאינם עושים רצונו של מקום, כי גם אז נקראים הם 'בנים'.

כי לא יראתה ולא יחשבה. והרינו שנתנה לנו היה סימן שאנו חיים.

כפולנו לריה, גם אם תפססו, עניתין הין כסביה.

נא לשמור על קדושת הגיליון. אין לעיין בזמן התפילה וקריאת התורה

הצלחה ברו"ג: נעה שלו, משי' יונה, משי' גיבלי, **רפ"ש:** משה מרדכי בן עדנה סולטן וב"ב חיים דניאל בן שולה, שלמה בן רינה, מיכל חיה בת רחל. אפרת ביתיה בת צביה תהילה בת שונמית, דוד בן רעות, **זונג הבוג:** חיים דניאל בן שולה, אורה שרה בת אסתר שרה בת אילה, אורית יהודית, יעקב משה, יוסף, דוד ויצחק בני מרים דבורה פנינה **לע"ב:** הגר"ע יוסף בן גורניה זצ"ל, שמואל בן חנה נוסרת ז"ל, ברוך גא"י בן נעימה ז"ל ששון בת מסעודה ז"ל, חתון בת מרים ז"ל, חילוה בת מרים ז"ל, מלכה בת רבקה ז"ל

פטירת הצדיקים

כ"ז באייר - ר' יצחק ב"ר יששכר אבולעפיא
כ"ח באייר - שמואל הנביא, ר' יצחק מקוביל (הסמ"ק)
כ"ט באייר - ר' מאיר מפרשימלאן, ר' בן ציון אטון
א' בסיון - ר' ישראל מוידניץ
ג' בסיון - ר' עובדיה מברטנורא, ר' יוסף אירגס

בברכת שבת שלום!

פרקי אבות פרק ה'

עריכה: משפחת שמעיה
לע"נ אבינו

הר"ר אילן סבב בן סניורה ז"ל

בואו נסלח. עכשיו!

אנחנו ערים לעובדה שפגענו, למרבה הצער. אנחנו מבינים, שבני האדם שונים זה מזה, ויתכן מאד שכן שיחנו נפגע מהדברים שאמרנו או שעשינו, הרבה יותר משהיה נראה לנו. אנו מתחרטים בכנות. פונים אל 'הנפגע', ורוצים לפייסו. זהירות, כאן טמונים מוקשים! זה מאד יפה מצדנו, שאנחנו באים לבקש סליחה, ובפרט אם אנחנו הצודקים, ו'הוא' מי שלמעשה צריך לבקש סליחה. אנו מרגישים ערכיים ונאצלים, ומצפים שכן שיחנו יעריך זאת, אבל יתכן שהוא לא יעריך די הצורך, ואולי אפילו לא יסלח... יתכן שהוא פגוע מאד, וקשה לו לסלוח. יתכן מאד שהוא לא יאמר "כל הכבוד, אשריך!", אלא יחמיץ פנים, ויספר באריכות עד כמה היינו לא בסדר. חבל מאד, אם נדרוך על המוקש, ונעמיד אותו על מקומו, ונגיד לו שלא יגזים, סך הכל לא עשינו מי-יודע-מה, ובכלל דוקא יש לו חלק גדול באשמה...

בשלב זה גם לא כדאי להצטדק, ולהסביר שהצדק היה עמנו. טוב להתנצל, לבקש סליחה, ולהבטיח להשתדל מאד לא לחזור שוב לעולם על השטות / העוול. כדאי לא לצפות להערכה מאיש-שיחנו, ולא להכרה באצילות נפשנו. די לנו שנדע, שאנחנו עושים את המעשה הנכון והטוב.

"העושה מצוה קנה לו פרקליט"

איש אחד לא היה יודע אלא מסכת 'חגיגה', והיה חוזר אותה כל ימיו ולא היה פוסק ממנה אפילו שעה קלה. בשעת פטירתו לא היה אדם בבית, ושלא ה' יתברך מלאך בצורת אשה והרימה קול בכיה גדולה: "אישי אישיו!" עד שנקבצו כל העם למרירות קולה. ואמרה: "אישי זה שכיבדני ולא עזבני כל ימיו, כבדוהו וקברוהו בכבוד גדול." והיו אומרים לה: "מה שמך?" אמרה: "חגיגה." ואחר סתימת הגולל נסתלקה. תמנה כל העולם וחקרו מעשהו ומצאו שהיה קורא כל ימיו באותה מסכת.

מעשה בשני תלמידים כבני עשר, נהוראי ויונתן, שהחליפו ביניהם עפרון שפיצים תמורת קלפים של רבנים. לאחר מכן בא התלמיד אבי, ואמר לנהוראי: 'חבל שעשית החלפות עם יונתן, אילו היית נותן לי את העיפרון, היית מקבל תמורתו הרבה יותר ממה שקבלת מיונתן...' חזר נהוראי אל יונתן, וביקש את העיפרון בחזרה, אך יונתן טען: 'אמרתי בלי חרטות...' נהוראי טען לעומתו שלא שמע זאת, ודורש לבטל את המקח. הלכו השניים למנהל התלמוד תורה, והציעו לפניו את 'דין התורה' שלהם. המנהל אמר שלדעתו ההחלפה קיימת, ויונתן אינו חייב להחזיר לנהוראי את העיפרון. אבל, כאשר סיפר נהוראי את הדברים לאביו, הגיב הלה שילדים אינם יכולים לעשות קניינים ו'עסקים', ועל כן ההחלפה אינה ברת תוקף ויונתן צריך להחזיר את שקיבל. וכך גם טען מחנך הכתה, כששמע אודות המקרה. הילדים חזרו אל המנהל עם טענות המחנך והאב, והמנהל החליט: 'נגיש את השאלה לפני רב פוסק הלכות, וככל אשר יכריע נעשה...'.

מנהל התלמוד תורה פנה עם השאלה אל **הגאון הרב יצחק זילברשטיין**, והרב השיב: מדין תורה, קטן (שלא הגיע לגיל מצוות) אין מקחו מקח. אבל חכמים תיקנו לקטן שיהא מקחו במטלטלים קיים, אם יודע בטיב משא ומתן. ותיקנו כן משום כדי חייו (שיהיה לו כדי מחיתו), שאם לא כן, לא ימצא מי שימכור לו ומי שיקנה ממנו, ולא יהיה לו מה לאכול. אולם, נראה שתקנה זו אינה שייכת במקרה שלנו משתי סיבות: א. בהחלפת צעצועים ומשחקים, לכאורה לא קיימת תקנת רבותינו שקנינו של הילד חל, משום שאין כאן צורך של 'כדי חייו', כי מה יועילו למחיתו ולפרנסתו של הילד. ב. מבואר בכמה פוסקים, שהתקנה אינה שייכת אלא בילד יתום שאין לו אב, משום שכל התקנה היתה 'כדי חייו', וכשיש לו אב המפרנסו והדואג למזונותיו, אין סיבה לתקנה. אך בכל זאת נראה שלמעשה יש תוקף קנייני להחלפת הילדים, מאחר והמציאות בימינו בהרבה מקומות, שילדים 'סוחרים' במשחקיהם, וההורים מרשים להם לשאת ולתת ולעשות 'עסקים' בדברים אלו עם חברים, ממילא הדבר הפך ל'מנהג המדינה'. לסיכום: מן הדין היה נראה שהעסק בין הילדים לא חל, אולם אם בתלמודי התורה שבאותו מקום יש רגילות של החלפת משחקים בין התלמידים, הרי שהקניין בין שני התלמידים חל, בגלל שכך הוא מנהג המקום. למעשה התלמיד אבי נהג שלא כדיו, בזה שפנה אל נהוראי ושכנע אותו שייטול את העיפרון מיונתן ויתנו לו, ועבר בזה על איסור 'לא תחמוד', ועל דין 'עני המהפך בחררה' (דהיינו שעומד לזכות בעוהה או בכל דבר אחר), ובא אחר והקדימו ונטלה, שנקרא רשע. וכל שכן כאן שהעיפרון כבר הגיע לידי של יונתן. ויש לחנכו שלא לנהוג כך להבא.

פרקי אבות

"ארבע מידות בנותי הצדקה. הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים"

אמר **רבנו יונה**: "שרוצה כל הטובה והשבח לעצמו, כי אין רצונו בטובת הבריות". כי אילו באמת ובתמים אהב את הבריות וחפץ בטובתן וזה המניע העיקרי שלו בנתינת הצדקה, מדוע מפריע לו שגם אחרים עוזרים בעשיית הצדקה? אלא בודאי יש לו סיבות אנוכיות להתגדל ולהתפאר או להתכבד בכבודם של אחרים שאינם פותחים ידיהם כמותו.

רבי עובדיה מברטנורה מבאר: 'שיודע שהצדקה מעשרת, ואינו רוצה שאחרים יתנו, שאינו רוצה שיתעשרו'. או שחס על ממון קרוביו ואינו רוצה שיתנו ויאבד ממנו. התנהגות זו מעידה שאינו מבין מהותה של צדקה:

רבי שמעון בן יוחאי ישן בליל ראש השנה וראה בחלומו שבני אחותו יהיו נתבעים מן המלכות שש מאות דינרים. הכריחם להתמנות לראשי ציבור. אמרו לו: 'מהיכן ניטול כסף לכלכל צרכי הציבור?' אמר להם: 'משלכם וכתבו. ובסוף השנה נחשב ונשלם לכם'. וכוונתו היתה ליטול מהם כסף זה לצדקה, ובאופן זה להצילם מהפסד הממון שראה בחלומו. עשו כן.

לסוף השנה נאמרה עליהם לשון הרע שהיו נושאים ונותנים בלא מכס. בא אדם זקן מן המלכות ואמר להם: 'או אתם עושים לבוש למלך או אתם נקנסים שש מאות דינרים'. נטלם וחבשם בבית האסורים. שמע זאת רבי שמעון בר יוחאי והלך אצלם. אמר להם: 'כמה הוצאתם לצורכי הציבור?' אמרו לו: 'הרי הכתב'. התחיל קורא אותו הכתב ומצא שהוציאו שש מאות דינרים פחות ששה. אמר: 'תנו לי ששה דינרים ואני מוציא אתכם מבית האסורים'. אמרו לו: 'רואים אתם, אותו זקן תובע ממנו שש מאות דינרים והוא אומר תנו לי ששה דינרים ואני מוציאכם'. אמר להם: 'תנו לי ששה דינרים ולא אכפת לכם אתם'. נטלו ששה דינרים ונתנו לתוך ידו, ונתן שוחד לאותו זקן שלא יאמר למלך כלום - והוציאם. משיצאו אמרו לו: 'שמא היית יודע שאנו נתפסים?' אמר להם: 'בליל ראש השנה הייתי יודע שאתם נקנסים שש מאות דינרים'. אמרו לו: 'ואילו אמרת לנו, היינו נותנים אף ששה דינרים אלו לצדקה'. אמר להם: 'אילו אמרתי לכם לא הייתם מאמינים לי'.

מבאר נכד הרמב"ם: על הפסוק "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת" אמרו חכמים שהצדקה דומה לג' דברים. יש צדקה החשובה כזהב, ויש צדקה הנחשבת ככסף, ויש הנחשבת כנחושת. הצדקה החשובה כזהב היא הצדקה אשר יעשנה באדם בסתר, כשהוא משכיל אל דל ומהנהו מנכסיו בדרך כבוד באופן שהמקבל אינו מתבייש ואינו חש דכאון רוח. וסימן לדבר "זהב" - ראשי תיבות **זה הנותן בסתר**. הצדקה הדומה לכסף היא הצדקה שאינה תפארת לאדם עושיה. שהוא נותן אותה בחלותו, או בשעת סכנה מתוך פחד ויאוש. "כסף" ראשי תיבות **כשרואה סכנה פותח**.

הצדקה הדומה לנחושת - כשאדם לא חנן דל מימיו, וידו קפוצה תמיד מכילות וצרות עין, ולבסוף כשהוא מרגיש שהקץ הולך ומתקרב, ועוד מעט יעזוב לאחרים חילו, אז הוא מצוה לאנשי ביתו על מעשה צדקה בממנו, וסימן לדבר "נחושת", ראשי תיבות: **נאום חולה שאומר תנו**.